

НАРОДНА БАНКА НА
РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Стратегија за финансиска едукација и финансиска инклузија на Република Северна Македонија 2021-2025

Анета Крстевска
Главен економист

јули 2021 година

Финансиска едукација и инклузија

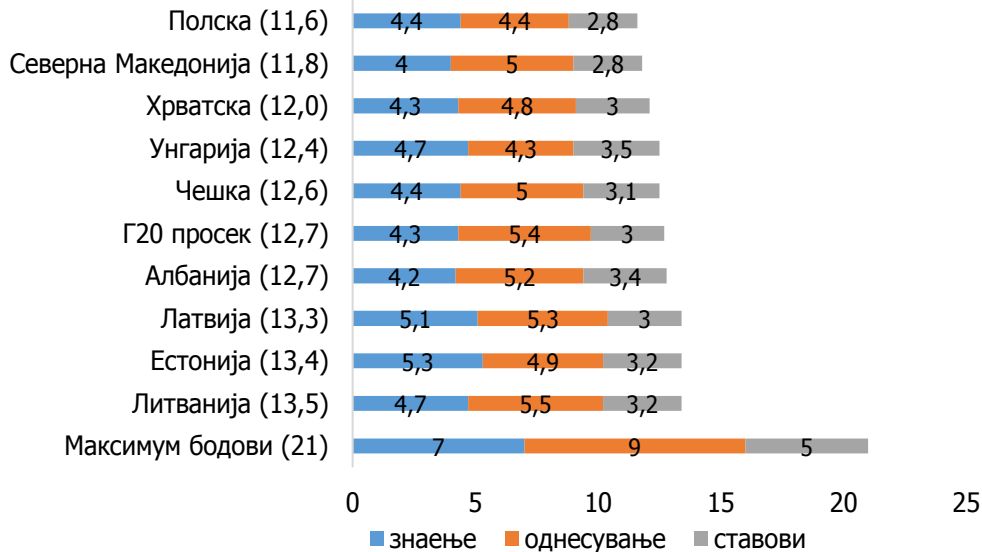
- Финансиската едукација меѓу финансиски регулатори добива на значење во периодот на глобалната финансиска криза, преку појавените ризици и согледувањата за потреба од поголема финансиска едукација на населението;
- **Финансиската едукација треба да придонесе за јакнење на вештините и способностите кај населението за носење на правилни финансиски одлуки;**
- Финансиски едуцирано население подобро ги користи предностите од финансиските производи и подобро се заштитува од ризици;
- **Повисока финансиска писменост е во прилог на поголема финансиска инклузија, што треба да даде поддршка на финансиската стабилност и инклузивниот развој.**

Мерење на финансиска писменост

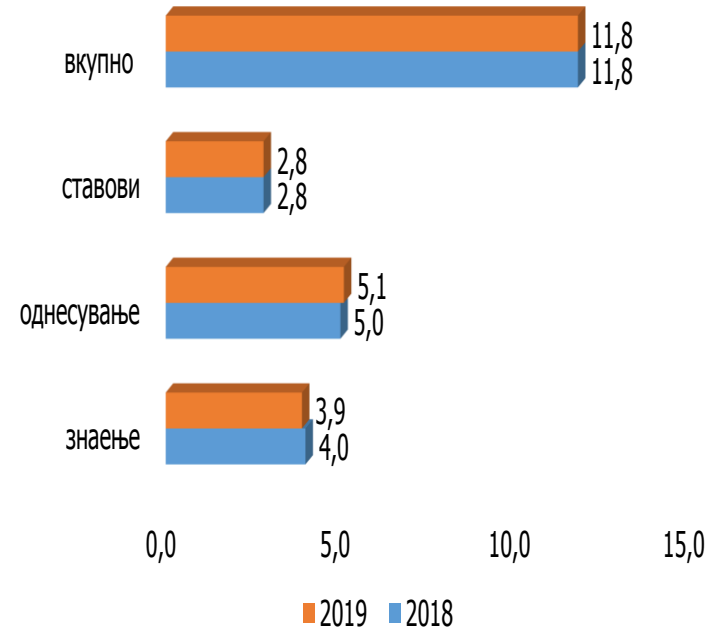
- фебруари 2018 и септември/октомври 2019 -

Оценки за финансиската писменост по земји

Извор: Adult Financial Literacy Competencies in Macedonia, INFE methodology
www.nbrm.mk

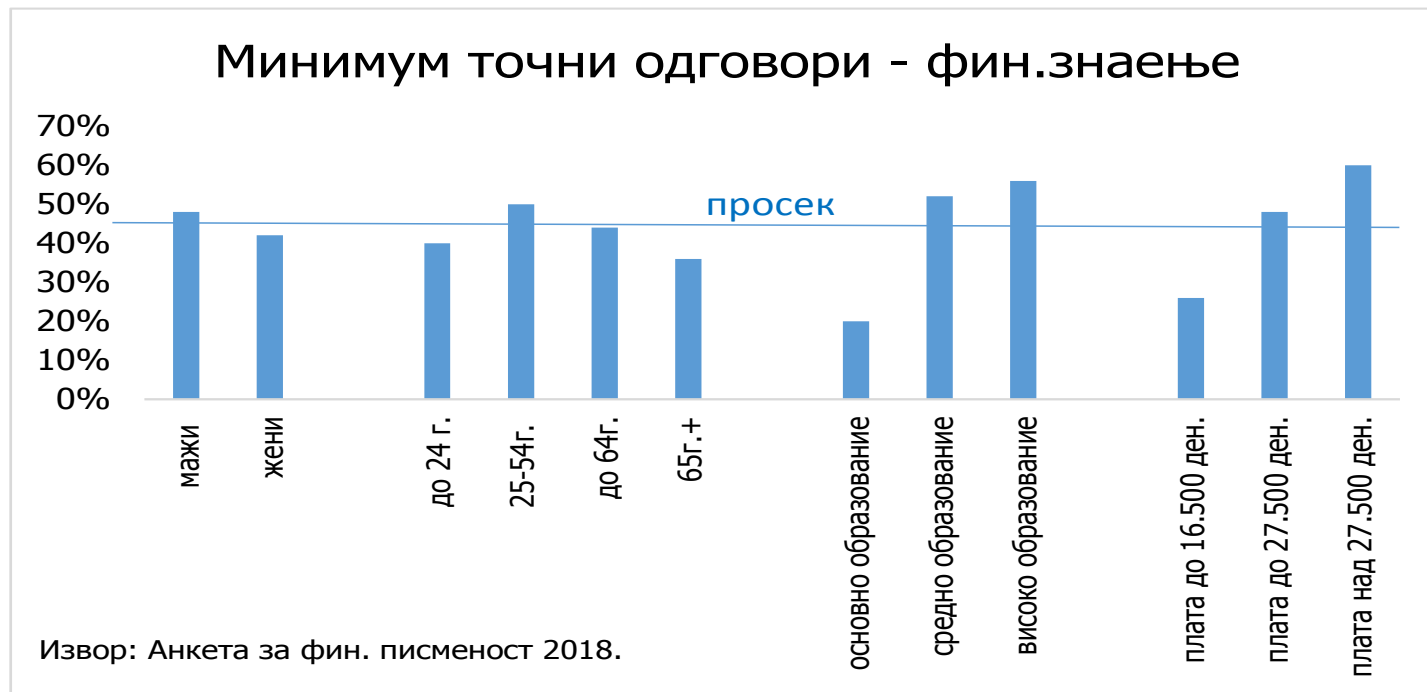
Мерење на финансиската писменост во Северна Македонија

- Освоени 56% од максималните бодови;
- Финансиско знаење: познавање на основните финансиски концепти (камата, инфлација, ризици);
- Фин. однесување: главно редовност во плаќањето на сметките, разгледување повеќе опции при избор на финансиски услуги;
- Финансиските ставови: краткорочните во однос на долгорочните финансиски потреби.

Финансиски знаења по одделни групи население

- Финансиските знаења пониски кај: женскиот пол; кај најмладите и највозрасните лица, кај населението со пониско образование и понизок доход (вообичаени јазови);
- Од анкетата во 2019 година: Повисоки финансиски знаења кај лица со дигитална писменост.

Свесност наспроти користење на финансиски производи -анкета 2018-

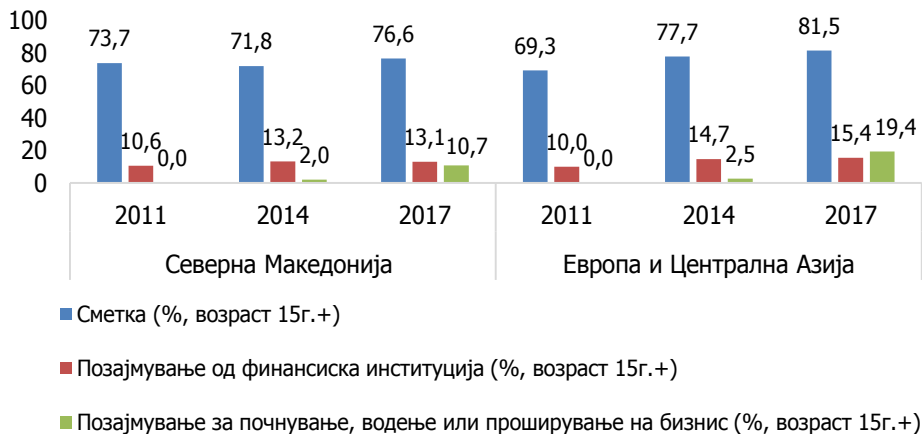
- Поголемо користење на класичните банкарски производи, што упатува на потреба од поголема едукација за новите фин. производи.

Финансиска инклузија

- Финдекс, Светска банка -

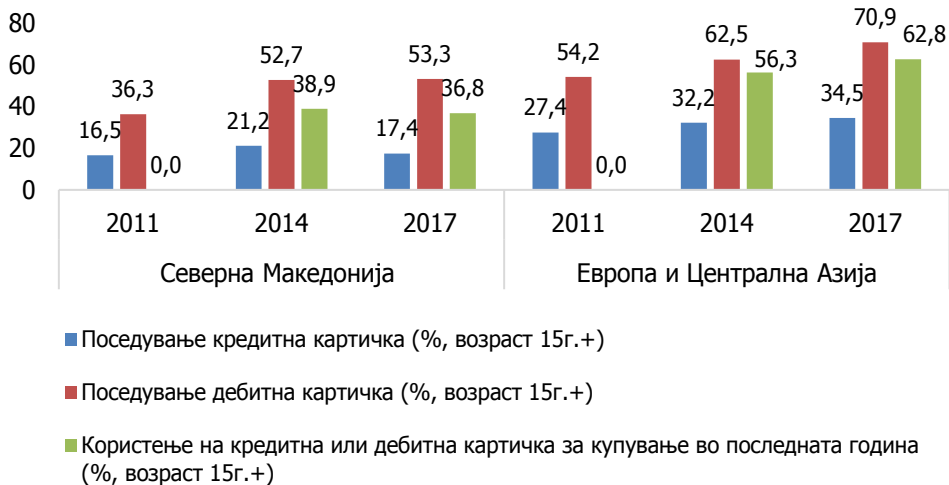
Показатели за финансиска инклузија -сметки и кредити-

Извор: Светска банка.

➤ Релативно високо ниво на поседување сметка во банка, но пониско ниво на позајмици од финансиска институција, пониска употреба на платежни картички и интернет плаќања споредено со просекот во Европа и Централна Азија.

Показатели за финансиска инклузија -кредитни и дебитни картички-

-Купување и пристап до сметка преку интернет-

Извор: Светска банка.

Осврт кон Стратегијата

- Стратегијата е изработена во рамки на регионален проект поддржан од Министерството за финансии на Холандија и ИНФЕ-ОЕЦД;
- Стратегијата базира на: добрите практики и препораки од ОЕЦД, искуства од други земји, препораките од ФСАП мисијата на ММФ и СБ од 2018 година.

Активности за финансиска едукација

Активности за финансиска инклузија

ФИНАНСИСКА ИНКЛУЗИЈА

Заштита на потрошувачи

- регулатива;
- улогата и мандатот на регулаторот;
- алтернативни механизми за решавање на поплаки и фин. омбудсман;
- комуникација и транспарентност на приватниот сектор.

Пристап до финансии

- следење на и подобрување на условите и способноста за пристап до финансии на одделни целни групи

Финансиски иновации

- зголемена понуда на фин. услуги и инклузија

Анализа на регулативата за заштита на потрошувачите во одделни сфери од финансискиот систем и развој на соодветна сеопфатна регулатива; Зајакнување на комуникацијата со потрошувачите и транспарентноста и стандардизација на објавените податоци; Воведување и постепено зајакнување на супервизијата на заштитата на потрошувачите во одделни сегменти на финансискиот сектор; Создавање на статистичка база за број и вид на поплаки; Разгледување на правните можности за разрешување на евентуалните спорови со потрошувачи, вклучително и можноста за финансиски омбудсман.

Подобрување и посоодветно следење на пристапот до финансии од страна на мали и средни претпријатија и други целни групи; Зајакнување на способноста на МСП за пристап до финансиски средства; Олеснување на пристапот до финансии на клиентите во оддалечените рурални средини.

Активности за поддршка и стимулирање на финансиските иновации, во насока на натамошен развој на финансискиот сектор и услугите, следствено обезбедувајќи поголема инклузивност.

Следење и имплементација на Стратегијата

- Следење на Стратегијата преку:
  - бројот на вклучени лица во обуки, предавања, презентации;
  - Прашалник за знаењето пред и по обуките, вклучително и евалуација на одделните обуки и програми;
  - Повремени анкети на населението;
  - Следење на показатели за финансиска едукација и инклузија од официјалните (домашни и странски) статистички извори;

- Годишни акциски планови на секоја од вклучените институции;

- Работна група составена од претставници на регулаторните институции, здруженијата на приватниот и граѓанскиот сектор.

Благодарност до сите вклучени субјекти
и очекување за натамошна соработка во
процесот на имплементација на
Стратегијата!

Финансиската едукација –
нашиот влог за поголема
финансиска инклузија и финансиска
стабилност